

Kunnskapsdepartementet
Postboks 8119
Dep
0032 Oslo

Innspill til stortingsmeldingen om internasjonal studentmobilitet

Vi viser til invitasjon av 1. oktober 2018 om å komme med innspill til stortingsmeldingen om internasjonal studentmobilitet. På vegne av UiT Norges arktiske universitet avgis herved høringsuttalelse. Vi vil først kommentere organisering av arbeidet med internasjonalisering og studentmobilitet, deretter besvare de sju spørsmålene i KDs invitasjon.

Organisering av arbeidet med internasjonalisering og studentmobilitet ved UiT

I UiTs strategi «Drivkraft i Nord – UiT 2020» heter det at UiT skal ha et godt arbeidsmiljø og en effektiv, robust og fleksibel organisasjon som bidrar til at UiT når sine mål. Gjennom prosjektet Adm2020 vil ny administrativ organisering tre i kraft 1. januar 2019. Mobilitet for ansatte og studenter inngår her som én av 13 fellestjenester. Målet med den nye tjenesten er å etablere mer robuste administrative miljøer, digitalisere og standardisere arbeidsoppgaver samt få en mer kostnadseffektiv forvaltning. Videre vil det bli et likt tjenestenivå uavhengig av enhet, og det vil fortsatt være tilgang til brukernære tjenester for studenter, ansatte og ledere. Fellestjenesten for mobilitet vil ligge i ny seksjon for internasjonalt samarbeid som organisatorisk tilhører Avdeling for forskning, utdanning og formidling direkte underlagt UiTs direktør.

1. Ambisjon om kulturendring

Internasjonal studentmobilitet er et strategisk prioritert område ved UiT med forankring i strategisk utdanningsutvalg. Under ledelse av prorektor for utdanning består utvalget av prodekaner for utdanning ved våre seks fakulteter, representanter fra Studentparlamentet og studiedirektør som er sekretær. Det jobbes målrettet for å integrere internasjonal studentmobilitet i vårt arbeid med kvalitet og relevans. Med konstruktive innspill og god dialog er Studentparlamentet en viktig bidragsyter og medspiller i vårt arbeid med økt utreisende mobilitet. Videre anser vi det som viktig å forankre arbeidet med internasjonal studentmobilitet på studieprogramnivå. Det er derfor positivt at ny studietilsynsforskrift stiller krav til at institusjonen skal sikre at studenter ved alle studietilbud som fører fram til en grad, tilbys utvekslingsopphold gjennom oppdaterte og bindende avtaler, og at relevansen av utvekslingsoppholdet sikres av studietilbudets fagmiljø. Medisinutdanningen ved UiT har innført et internasjonalt semester der undervisningsspråket er engelsk. I tillegg til at mange studenter reiser ut, så er semesteret er også populært for innreisende utvekslingsstudenter. En tredje dimensjon er at UiT-studenter som velger å ikke reise ut, internasjonaliseres ved egen hjemmeinstitusjon.

2. Utgående studentmobilitet (fra norske UH-institusjoner til utenlandske)

I UiTs utviklingsavtale med KD fremgår det at UiT har for lavt innslag av internasjonal studentutveksling. Det skal være kvalitetssikrede utvekslingsavtaler knyttet til alle ordinære studieprogram og studentutvekslingen skal øke slik at 17 % av studentene som fullfører en grad innen 2019 skal ha hatt et utvekslingsopphold. Det har i løpet av siste femårsperiode vært en årlig moderat økning i det totale utvekslingsvolumet av inn- og utreisende studenter over tre måneder. 695 studenter ble rapportert for 2017 mens UiB som er sammenlignbar i studenttall, rapporterte 1833 studenter. UiT ligger lavest av alle breddeuniversitetene. Det er balanse i antallet inn- og utreisende studenter på stipend- og avtaleprogram utenfor Erasmus, mens vi mottar tre ganger så mange innreisende enn utreisende Erasmus-studenter. I tillegg til registrert utreisende studentmobilitet over tre måneder, registreres også studenter på opphold mellom fire uker og tre måneder. I 2017 reiste 104 studenter på utvekslingsopphold med varighet under tre måneder. En stor andel av denne kategori utreisende studenter har praksis i utlandet. Helsefak-studentene utgjør 40 prosent av vår studentmasse, og fagmiljøene har hatt økt fokus på tilrettelegging for praksisavtaler i utlandet.

Utfordringer knyttet til utgående studentmobilitet

- Studentparlamentet gjennomførte våren 2017 en studentundersøkelse om utgående studentmobilitet. Av de 1100 studentene som svarte, hadde 20 prosent vært på utveksling. Det interessante var at 63 prosent gjerne skulle ha reist, men opplevde hindringer som manglende informasjon, komplisert søknadsprosess og for få attraktive avtalepartnere. Videre var det viktig for studentene at fagmiljøene hadde en positiv holdning til utveksling.
- Dagens studieadministrative system (FS) legger ikke tilstrekkelig til rette for enkle søknadsprosesser for utreisende studentmobilitet. Prosessene for både studenter og ansatte er i stor grad papirbaserte og manuelle, og de opptar mye tid og ressurser. Studentene får ikke den informasjon og oppfølging de trenger for å velge utveksling, og systemet gir ikke nødvendig arbeidsstøtte til ansatte på institusjonene. For å nå målet om minst 20 prosent, fortrinnsvis 50 prosent utgående studentmobilitet vil det være viktig å videreutvikle FS for å digitalisere arbeidet med studentutveksling.
- GDPR-direktivet påvirker vårt arbeid med avtaleforvaltning og studentutveksling. Sikker overføring og oppbevaring av studentdata hos våre avtalepartnere utenfor EU/EØS er utfordrende, og vi opplever at det råder ganske stor usikkerhet i sektoren om hvordan vi skal forholde oss i tråd med regelverket. Det hadde vært ønskelig med et nasjonalt initiativ for veiledning innenfor dette feltet.

3. Innkommende studentmobilitet (utenlandske studenter ved norske UH-institusjoner)

Av totalt 16 795 registrerte studenter i 2018, var det ved høstens studiestart registrert 1566 utenlandske studenter fordelt på 110 ulike land. I tallet inngår både helgrads- og utvekslingsstudenter.

a. Studenter på hel grad

Fram til slutten av årsskiftet har opptak av grads- og utvekslingsstudenter vært organisert i Seksjon for internasjonalisering av studier. Etter innføring av fellestjenester 01.01.2019 vil internasjonalt opptak og norsk/nordisk opptak skje i én felles enhet, Seksjon for studieadministrasjon. I forbindelse med 2018-opptaket mottok UiT 2931 søknader til 25 engelskspråklige masterprogram med søkere fra 99 land. 466 søkere fikk tilbud om studieplass, 250 søkere takket ja og 150 møtte til studiestart. På bachelor-nivå mottok UiT 844 søknader, 225 søkere fikk tilbud om studieplass og 93 møtte til studieplass. Det legges mye arbeid og ressurser inn i reell søknadsbehandling for relativt få studenter. Av totalt 3775 behandlede søknader, møtte

243 studenter til studiestart høsten 2018, dvs. 6,43 prosent av total søknadsmasse. Vi har et stort ønske om å få nasjonal koordinering av opptak til masterstudier da mange av dagens UH-institusjoner behandler søknader fra samme søkere.

Utfordringer knyttet til opptak av studenter på hel grad

- De siste fire årene har vi innført strengere opptakskrav for å få ned antallet søkere fra land hvor vi ser at antallet søknader i stor grad overstiger antallet studieplasser. Dette gjelder særlig Pakistan, Nigeria, Nepal, Ghana, Bangladesh, India og Iran. Målet er at UiT rekrutterer studenter fra en søkermasse av kvalifiserte søkere med likevekt fra ulike deler av verden. I dette arbeidet må vi jobbe for å få opp antallet søkere fra europeiske/vestlige land. Årets søkning viser at UiT har en liten nedgang blant denne gruppen på 197 søkere i år mot 218 forrige år. Omlag 50 % av nedgangen i søknadsmassen er fra de ovennevnte landene og det kan dermed se ut som innføring av strengere krav har hatt en effekt.
- Kontroll med kunnskapsoverføring til utenlandske statsborgere
Som tidligere må vi vurdere særskilt søkere til realfaglige/teknologiske studieprogram i henhold til Eksportkontrollloven, <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1987-12-18-93> og PST sin årlige trusselvurdering <https://www.pst.no/trusselvurdering-2018>. Selv om «Iranforskriften» er opphevet, ber PST oss være varsomme når vi gjør våre vurderinger av søknader til studier på høyt nivå fra særskilt iranske søkere, men også søkere fra Pakistan og Nord-Korea. Med høyt nivå menes i utgangspunktet Ph.d-nivå, men etter UDs retningslinjer, vil det være avhengig av fagfelt. For noen felt er det sensitiviteten kombinert med enkeltland som gjør at også studier på mastergradsnivå vil kunne rammes, slik som satellitt-programmet ved UiT Narvik. For UiT Tromsø sitt vedkommende vil eksempler på relevante fag være akvamedisin, biomedisin, bioteknologi og farmasi for utvikling av biologiske våpenprogram. Det eksisterer også en sensitivitet på en del fagfelt i Narvik når det gjelder utvikling av bæresystemer: materialteknologi, luftfartsteknologi, maskinteknikk, kyperteknikk, mekatronikk, robotstyring- og også matematikk bl. A. innenfor styring/kontroll av luftfartøy. Våre ansatte som er knyttet til lignende fagområder i Tromsø er bedt om også å identifisere mulige relevante sensitive felt.
- Verifisering av dokumentasjon før opptak og etter ankomst
UiT gjennomfører verifisering av utdanningsdokumentasjonen til søkere med utenlandsk utdanningsbakgrunn for å sikre at det ikke blir tatt opp søkere med falske dokumenter som dermed «hvitvaskes» av UiT. Av kapasitetshensyn blir ikke alle søknadene verifisert, men dokumentasjon fra land med høy forekomst av falske dokumenter blir verifisert, slik som Nigeria, Kamerun, Pakistan og Kina. Vi har også verifisert samtlige resultater fra de to hyppigst forekommende engelsktestene TOEFL og IELTS. Vi orienterer alle søkerne i tilbudsbrevet om at vi gjennomfører verifiseringer og hvilke konsekvenser bruk av falsk dokumentasjon vil ha. Alle som har takket ja til studietilbud blir bedt om å ta med originale dokumenter for sjekk. Dokumentasjon som vi ikke har kapasitet til å verifisere, tar vi stikkprøvekontroll.

b. Fellesgrader

UiT tilbyr i dag én internasjonal fellesgrad på masternivå i samarbeid med University of Saskatchewan i Canada. Det er den eneste norske fellesgraden med et kanadisk universitet, og vi har høstet verdifull erfaring i dette arbeidet. I høst vedtok universitetstyret oppstart av ytterligere to nordiske fellesgrader på masternivå. Fellesgrader representerer en av de mest komplekse former for internasjonalisering (ref. Stortingsmelding 16, 2016/2017), og det er tilsvarende

arbeidskrevende å jobbe disse frem. Det er mange felles problemstillinger i sektoren, og i det videre samarbeid med DIKU håper vi at det utarbeides en oppdatert nasjonal fellesmal/standard til bruk for hele UH-sektoren. Det foreligger i dag en rekke uavklarte forhold som eksempelvis studiepoengproduksjon og antall poeng som utløser kandidatproduksjon, definisjon av utvekslingsstudenter i disse programmene, vitnemålststedelse med felles vitnemål med flere universitetslogoer og felles underskrifter, eller flere vitnemål med kun én logo og én underskrift. I dag støtter ikke felles studentsystem (FS) utstedelse av felles vitnemål med flere logoer og underskrifter. Videre er en av utfordringene i FS at det ikke er tilrettelagt for opptak til fellesgrader. Dermed utføres denne type opptak manuelt, noe som både er ressurs- og tidkrevende.

c. Utveksling over tre måneder

379 innreisende utvekslingsstudenter møtte til studiestart høsten 2018. Studenter som ønsker utvekslingsopphold ved UiT søker i en nominasjonsweb, og systemet fungerer tilfredsstillende.

d. Utveksling under tre måneder

UiT mottar også et betydelig antall studenter på kortere utvekslingsopphold. Det kan være praksis, deltakelse på sommer- eller vinterskoler, veiledning på master- eller phd-nivå, eller labarbeid. Dette krever manuell registrering, individuell oppfølging og svært tidkrevende. Vi ser nå på løsninger for hvordan disse kan emne-registreres i FS, primært av to årsaker; reell aktivitet framkommer selv om det ikke utløser insentivmidler, men også i beredskapssammenheng.

Utfordringer knyttet til økt innreisende studentmobilitet

- Akademisk kalender.
Oppstart og avslutning av studieåret i Norge er i utakt med store deler av verden. Det betyr at høstsemesteret er den mest attraktive utvekslingsperioden for innreisende studenter. Vårsemesteret vårt starter «for tidlig» da mange av våre internasjonale partnere avslutter «høstsemesteret» i januar eller februar.
- Studentboliger
Siden mange av utvekslingsstudentene kommer i høstsemesteret, er boligsituasjonen er svært krevende. Vi har 280 boliger til disposisjon for nyankomne internasjonale studenter. Til studiestart høsten 2018 mottok vi 598 (helgrads- og utvekslingsstudenter) i Tromsø. Grunnet ganske redusert tilbud av offentlige transport i Tromsø omland, og relativt høye leiekostnader i Tromsø-området er boligmangel en hemmer for økt innreisende mobilitet til Campus Tromsø. I tillegg kommer studenter som på kortere opphold, som beskrevet over. Noe av den samme situasjon oppleves ved Campus Harstad, mens det er enklere i Alta og Narvik.
- Høye visumkostnader for studenter fra tredjeland. Enkelte stipend- og partnerskapsprogram tar ikke høyde for den relativt høye kostnaden knyttet til visum og forsikring som studentene plikter å fremskaffe. UiT har i enkelte sammenhenger måttet topp-finansiere studenter som har kommet på denne type program. Erasmus + Global er et godt eksempel på dette.

4. Strategisk samarbeid

Det er i dag ganske stor ubalanse i hvor studenter og forskere velger å reise og heller ingen systematisk registrering av mobilitet for ansatte. Stipend- og partnerskapsprogram der utdanning og forskning koples er viktige virkemidler. Fagmiljøene avgjør hvor og med hvem man inngår samarbeid, og avtalene kvalitetssikres av sentralt nivå. Vår erfaring så langt er at internasjonale partnerskapsprogram bidrar til økt kopling mellom forskning og utdanning. Regjeringens strategier for Europa, Nord-Amerika, Nordområdet og BRIKS reflekteres i UiTs aktivitet og deltakelse i tilhørende partnerskapsprogram. I tillegg til å kople utdannings- og forskningsaktiviteter stimuler programmene til flere typer virkemidler

for mobilitet enn tradisjonell semesterutveksling. Vi opplever kreativitet og engasjement i stadig større deler av våre fagmiljø der det samarbeides om felleskurs, praksisopphold, feltarbeid, sommer- og vinterskoler samt kombinasjon av nettbasert og fysisk utveksling.

UiT har også deltatt på ministerdelegasjoner til Brasil, Kina og Sør-Afrika. Det har vært nyttige reiser og gitt oss oppmerksomhet og tilgang til strategiske partnere.

5. Nasjonale tiltak og regelverk

I dag mottar institusjonene insentivmidler for utvekslingsopphold over 3 måneder. Som beskrevet ovenfor er det mange typer utvekslingsopphold som inngår i kategorien internasjonal mobilitet. Hvilke typer mobilitetstiltak bør prioriteres av UH-sektoren?

6. Godkjenning

Prosessten knyttet til forhåndsgodkjenning av emner for utreisende studenter oppleves som omstendelig og tidkrevende, både for studenter og ansatte. Vi ser den likevel som nødvendig for å kvalitetssikre det faglige innholdet av utenlandsoppholdet.

7. Arbeids- og næringsliv

Vi får stadig flere henvendelser fra studenter som ønsker praksisopphold i utlandet. I mange av profesjonsutdanningene har praksis vært en integrert del av studiet, men interessen er økende fra studenter ved de mer klassiske universitetsfagene. I vår fellesgrad med Canada inngår praksis som en del av studieprogrammet. Det er stor pågang fra internasjonale partnere om praksis ved våre helseinstitusjoner, og det er hvert år krevende å tilby tilstrekkelig antall plasser da de er i hard konkurranse med våre egne studenter.

Vennlig hilsen

Heidi Adolfsen
studiedirektør
—
heidi.adolfsen@uit.no
77 64 59 12

Sigrid Ag
seksjonssjef
—
sigrid.ag@uit.no
77 62 33 68

Dokumentet er elektronisk godkjent og krever ikke signatur